

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Cdo/123/2021
Identifikačné číslo spisu: 1516201916
Dátum vydania rozhodnutia: 30.06.2022
Meno a priezvisko: JUDr. Peter Brňák
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2022:1516201916.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne W. V., bývajúcej v A., D. XXXX/X, zastúpenej advokátskou spoločnosťou LawService, s. r. o., so sídlom vo Zvolene, Stráž 3/223, IČO: 36 861 723, proti žalovanej P. X., bývajúcej v N. - F., S. XXX/X, zastúpenej advokátskou spoločnosťou BIZOŇ & PARTNERS, s. r. o., so sídlom v Bratislave, Hviezdoslavovo námestie 25, IČO:36 833 533, o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, vedenom na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 19C/118/2016, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 19. februára 2020 sp. zn. 25Co/125/2019, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaná má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Nitra (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 11. marca 2019 č. k. 19C/118/2016-92 žalobu žalobkyne, ktorou sa domáhala určenia, že bola výlučnou vlastníčkou nehnuteľností nachádzajúcich sa katastrálnom území R., obec R., okres N., zapísaných Okresným úradom Nitra, katastrálny odbor na LV č. XXXX, parcely reg. „C“, parcelné č. XXXX o výmere 968 m², druh pozemku orná pôda, zamietol (výrok I.). O trovách konania rozhodol tak, že žalovanej priznal nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu (výrok II.).

1.1. Súd prvej inštancie na daný skutkový stav aplikoval ustanovenia § 137 písm. c/, § 151 ods.1, 228 ods. 2 CSP, § 133 ods. 2, § 132 ods. 1, § 575 ods. 1 Občianskeho zákonníka, § 6 ods. 6 zákona č. 282/2015 Z. z. o vyvlastňovaní pozemkov a stavieb a o nútenom obmedzení vlastníckeho práva k nim a o zmene a doplnení niektorých zákonov, § 3 ods. 5 zákona č. 175/1999 Z. z. o niektorých opatreniach týkajúcich sa prípravy významných investícií a o doplnení niektorých zákonov a uviedol, že ako prvoradou otázkou sa zaoberal existenciou naliehavého právneho záujmu žalobkyne na požadovanom určení. V danom prípade mal preukázaný naliehavý právny záujem na žalobou požadovanom určení, keď žalobkyňa sa po pripustení zmeny petitu žaloby domáhala určenia, že bola vlastníčkou nehnuteľností

uvedených v petite žalobného návrhu ku dňu vydania rozhodnutia o vyvlastnení, čo v prípade úspechu v tomto konaní by znamenalo, že žalobkyni by vznikol nárok na vyplatenie náhrady za vyvlastnenie. Preto skúmal, či žalobkyňa bola vlastníčkou sporných parciel ku dňu ich vyvlastnenia.

1.2. Prvoinštančný súd ďalej uviedol, že na zmluvný prevod nehnuteľnosti sa vyžaduje vždy písomná forma zmluvy, pričom súhlasné prejavy vôle účastníkov musia byť na tej istej listine. Platná zmluva o prevode nehnuteľnosti je však len prvým právnym krokom a sama osebe bez ďalšieho právneho úkonu ešte nemá za následok nadobudnutie, resp. prevod vlastníckeho práva. Musí k nej pristúpiť ďalšia právna skutočnosť - vklad do katastra nehnuteľností, ktorý má konštitutívne účinky. Až vkladom do katastra nehnuteľností sa nadobúda vlastníctvo a zmluva sa stáva účinnou. Vklad do katastra nehnuteľností sa uskutočňuje na základe právoplatného rozhodnutia príslušného správneho orgánu o jeho povolení. V danom prípade aj napriek skutočnosti, že uzavretú kúpnu zmluvu medzi stranami sporu považoval za riadne uzavretú a platný právny úkon, po jej uzavretí nastali okolnosti brániace realizácii predmetu zmluvy, čím sa plnenie zo zmluvy stalo objektívne nemožným. Žalobkyňa takto nikdy nenabobudla vlastnícke právo k nehnuteľnosti. Vlastníčkou nehnuteľností nebola ani ku dňu jej vyvlastnenia. Preto žalobu zamietol. Poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Sžrk/2/2018 zo dňa 27. júna 2018, v ktorom kasačný súd obdobnú situáciu vyhodnotil ako dodatočnú právnu nemožnosť plnenia, ktorá objektívne nastala pred rozhodnutím o povolení vkladu vlastníckeho práva na základe stranami uzavretej kúpnej zmluvy.

2. Krajský súd v Nitre (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobkyne proti rozsudku Okresného súdu Nitra z 11. marca 2019 č. k. 19C/118/2016-92 rozsudkom z 19. februára 2020 sp. zn. 25Co/125/2019 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil (výrok I.) a žalovanej priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu (výrok II.).

2.1. Odvolací súd sa predovšetkým zaoberal posúdením otázky, či podaná žaloba je vhodným a správne zvoleným procesným nástrojom ochrany práva žalobkyne a či žalobkyňa má naliehavý právny záujem na požadovanom určení v zmysle § 137 písm. c/ CSP. Podľa odvolacieho súdu formuláciu petitu na určenie, či tu právo je alebo nie je potrebné formulovať tak, aby bolo zrejmé, že súd má určiť aktuálny stav (v prítomnom čase). Nie je prípustné určovať práva v minulosti, ak tieto práva zanikli. Platí, že rozsudok určuje (ne)existenciu práva ku dňu jeho vyhlásenia - § 217 CSP (M. Števček a spol., Civilný sporový poriadok, komentár, nakladateľstvo C.H.Beck, rok 2016, strana 499). Súd nemôže vziať do úvahy skutočnosti, ktoré nastali v minulosti, avšak v čase vyhlásenia rozhodnutia netrvajú. Žalobkyňa pôvodne odôvodnila žalobu neplatnosťou odstúpenia od kúpnej zmluvy žalovanou. V priebehu konania žalobu zmenila a naliehavý právny záujem odôvodnila rozhodnutím o vyvlastnení pozemku a jej nároku na vyplatenie náhrady za vyvlastnenie. Súd prvej inštancie sa s jej názorom stotožnil. Podľa názoru odvolacieho súdu nesprávne.

2.2. Odvolací súd tiež konštatoval, že vlastnícke právo nie je možné určiť do minulosti, je potrebné prihliadať že „ak sa má určovacou žalobou, resp. určovacím výrokom súdu dosiahnuť zhoda medzi skutočným stavom a stavom zapísaným v katastri nehnuteľností, bude naliehavý právny záujem na určení vlastníckeho práva daný vždy“ (M. Števček a kol., Občiansky súdny poriadok, komentár, nakladateľstvo C.H.Beck, 2. vydanie, komentár k § 80). Súdna prax do 30. júna 2016 považovala za určovaciu žalobu v zmysle § 80 písm. c/ Občianskeho súdneho poriadku aj žalobu o určenie (spolu)vlastníckeho práva. Právny záujem, ktorý bol podmienkou procesnej prípustnosti takejto žaloby, musel byť naliehavý. Pri skúmaní existencie tohto záujmu išlo o posúdenie procesnej otázky, či podaná žaloba je vhodný (účinný a správne zvolený) procesný nástroj ochrany žalobcovho práva. Nedostatok naliehavého právneho záujmu „predstavuje samostatný a prvoradý dôvod, pre ktorý určovacia žaloba nemôže obstať a ktorý sám osebe a bez ďalšieho vedie k zamietnutiu žaloby“ (rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo/98/2004, 1Cdo/91/2006, 3Cdo/240/2006, 1Cdo/13/2010, 3Cdo/56/2011). Ak všeobecný súd dospeje k záveru, podľa ktorého naliehavý právny záujem nie je daný, vecnou stránkou podaného určovacieho návrhu sa už ďalej nezaobera (II. ÚS 137/08). Otázka, či žalobu s určovacím petitom podáva ten, kto je aktívne vecne legitimovaný, a či takáto žaloba smeruje proti tomu, kto je pasívne vecne legitimovaný, je otázka hmotnoprávna, riešenie ktorej prichádza do úvahy až v prípade záveru súdu, že podaná žaloba je v zmysle § 137 CSP procesne prípustná.

2.3. Podľa odvolacieho súdu naliehavý právny záujem na danom určení nemôže byť v prejednávacom prípade daný, pretože by nedošlo k zmene vlastníka, ktorý je v súčasnej dobe zapísaný na liste

vlastníctva a žalobkyňa sa tohto určenia ani nedomáhala, pretože žiadala určiť vlastnícke práva iba ku dňu vyvlastnenia, čomu súd prvej inštancie nevenoval dostatočnú pozornosť a rozhodnutia založil na inom právnom závere. Pretože sú peniaze v súdnej úschove, mal sa skúmať postup súdu v konaní o súdnych úschovách. Konanie o úschovách je upravené v siedmej hlave Civilného mimosporového poriadku, konania vo veciach notárskych úschov. V § 359 sú upravené súdne úschovy, v ktorých sa postupuje rovnako ako pri notárskych úschovách. Civilný mimosporový poriadok upravuje od § 335 konanie o námietkách proti vydaniu predmetu notárskej úschovy, zloženej na účely splnenia záväzku. Jedná sa o samostatnú časť konania v ktorej súd nariaďuje pojednávanie za účelom zistenia oprávnenej osoby na vydanie predmetu úschovy, ak si jej vyplatenie uplatňuje. Z uvedeného vyplýva, že žalobkyňa neosvedčila naliehavý právny záujem na danom určení ani z tohto podstatného dôvodu ňou odôvodňujúcu žalobu, pretože sa môže domáhať nároku v konaní o úschovách. Preto odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v zamietajúcej výrokovej časti ako vecne správny potvrdil, ale z iných právnych dôvodov.

2.4. O trovách konania odvolací súd rozhodol podľa § 396 ods.1 v spojení s § 255 a § 262 CSP tak, že žalovanému úspešnému v odvolacom konaní priznal nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, ktorého prípustnosť odôvodnila s poukazom na § 420 písm. f/ CSP.

3.1. Porušenie práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ CSP) namieta v súvislosti s nedostatkom riadneho odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu, ktorý sa podľa jej názoru nevysporiadal so všetkými podstatnými a relevantnými argumentmi. Záver súdu o nedostatku naliehavého právneho záujmu je podľa názoru žalobkyne arbitrárny, odvolací súd poukázal na všeobecne formulované závery judikatúry, avšak bez akejkoľvek skutkovej spojitosti s posudzovaným prípadom. Vôbec sa nezaoberal posúdením konkrétnych skutkových okolností posudzovanej veci. Nevysporiadal sa s rozhodnutiami Krajského súdu v Nitre, v ktorých súd vyslovil odlišné právne závery k otázke naliehavého právneho záujmu. Žalobkyňa má ďalej za to, že v dôsledku nesprávneho právneho záveru o nedostatku naliehavého právneho záujmu bolo porušené jej právo na spravodlivý proces. Rovnako je nesprávnym procesným postupom súdu, keď krajský súd nevytvoril procesný priestor na vyjadrenie k dovtedy nepoužitým ustanoveniam právneho predpisu (konanie o úschovách, t. j. iné posúdenie vecí čo sa týka naliehavého právneho záujmu).

3.2. Z uvedeného dôvodu žalobkyňa navrhla, aby najvyšší súd zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu v celom rozsahu; aby jej priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

4. Dovolateľka s podaným dovolaním podala aj návrh na odklad právoplatnosti napadnutého rozsudku pre zabránenie akýmkoľvek následkom rozhodnutia, predovšetkým z dôvodu, že pre prebiehajúce konania pred Okresným súdom v Nitre došlo k zloženiu finančných prostriedkov do úschovy na danom súde a vydanie úschovy závisí od výsledku jednotlivých konaní.

5. Žalovaná vo svojom vyjadrení k dovolaniu poukázala, že žalobkyňa nijako nepreukázala existenciu ňou tvrdených dovolacích dôvodov podľa § 420 písm. f/ CSP. Stotožňuje sa s procesným postupom a právnymi názormi nižších súdov, napadnuté rozhodnutie považuje za vecne správne, presvedčivo a vyčerpávajúco odôvodnené, rešpektujúce právo na súdnu ochranu a spravodlivý proces. Najvyššiemu súdu navrhuje rozsudkom podané dovolanie zamietnuť; a priznať náhradu trov dovolacieho konania.

6. Pokiaľ ide o návrh žalobkyne na odklad právoplatnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia, najvyšší súd nezistil splnenie predpokladov pre takéto rozhodnutie (§ 444 ods. 2 CSP) a v súlade s jeho ustálenou praxou o tom nevydal samostatné uznesenie.

7. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech (z hľadiska procesného) bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť (§ 447 písm. c/ a f/ CSP).

8. Najvyšší súd opakovane vyjadril záver, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v

záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (1Cdo/6/2014, 3Cdo/357/2015, 4Cdo/1176/2015, 5Cdo/255/2014, 8Cdo/400/2015). Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

9. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritorným rozhodnutím predstavujúcim *res iudicata*), musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (3Cdo/319/2013, 1Cdo/348/2013, 3Cdo/357/2016, 3ECdo/154/2013, 3Cdo/208/2014).

10. Ak by najvyšší súd bez ohľadu na prípadnú neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane [porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. II. ÚS 172/03].

11. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

Dovolanie podľa § 420 písm. f/ CSP

12. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov (písm. a), ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu (písm. b), strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník (písm. c), v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie (písm. d), rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd (písm. e), alebo súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (písm. f).

13. Podľa § 431 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (ods. 1). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (ods. 2).

14. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f/ CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

15. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porovnaj sp. zn. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či sp. zn. 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018, 5Cdo/57/2019) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola strane odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými

deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

16. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 420 CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (1Cdo/42/2017, 2Cdo/20/2017, 3Cdo/41/2017, 4Cdo/131/2017, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/73/2017). Dovolací súd preto aj v danom prípade skúmal opodstatnenosť argumentácie žalobkyne, že v konaní došlo k ňou tvrdenej vade zmätočnosti (bod 3.1).

17. Žalobkyňa ako prvé v dovolaní namieta, že rozhodnutie odvolacieho súdu je nepreskúmateľné pre nedostatok riadneho odôvodnenia.

17.1. Dovolací súd v tejto súvislosti poukazuje na to, že už dávnejšia judikatúra najvyššieho súdu (R 111/1998) zastávala názor, že nepreskúmateľnosť rozhodnutia nezakladá zmätočnosť a prípustnosť dovolania; nepreskúmateľnosť bola považovaná len za vlastnosť (vyjadrujúcu stupeň kvality) rozhodnutia súdu, v ktorej sa navonok prejavila tzv. iná vada konania majúca za následok nesprávne rozhodnutie veci. Na podstate zásady, podľa ktorej nepreskúmateľnosť zakladá (len) inú vadu konania (teda nie zmätočnosť), zotrvalo aj zjednocujúce stanovisko R 2/2016, právna veta, ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku“. Zmeny v právnej úprave dovolania a dovolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa podstaty a zmyslu tohto stanoviska nedotkli, preto ho treba považovať aj naďalej za aktuálne.

17.2. V danom prípade obsah spisu nedáva žiadny podklad pre uplatnenie druhej vety stanoviska R 2/2016, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých (extrémnych) prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. O taký prípad ide v praxi napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli „vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“ (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009), prípadne ak došlo k vade tak zásadnej, že mala za následok „justičný omyl“ (Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003).

17.3. Odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia citoval ustanovenia, ktoré aplikoval a z ktorých vyvodil právny záver o nedostatku naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení na strane žalobkyne, čo ho v konečnom dôsledku viedlo k potvrdeniu rozsudku súdu prvej inštancie o zamietnutí žaloby. Okolnosti, ktoré ho viedli k predmetnému právnomu záveru zdôvodnil konkrétne v bodoch 6. až 11. svojho odôvodnenia, v ktorých sa (podľa názoru dovolacieho súdu) dostatočne a preskúmateľne vysporiadal s právne relevantnou argumentáciou žalobkyne uvedenou v odvolaní.

17.4. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, IV. ÚS 324/2011) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania (strán sporu) vrátane ich dôvodov a námietok. Samotné odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované právo účastníka na spravodlivé súdne konanie (IV. ÚS 112/05, IV. ÚS 324/2011).

18. Žalobkyňa prípustnosť dovolania podľa tohto dovolacieho dôvodu (§ 420 písm. f/ CSP) vyvodzuje aj z právnych záverov, na ktorých odvolací súd založil svoje rozhodnutie (namieta, že v dôsledku nesprávneho právneho záveru o nedostatku naliehavého právneho záujmu bolo porušené jej právo na spravodlivý proces). Dovolací súd v tejto súvislosti pripomína, že už dávnejšie dospel k záveru, podľa ktorého realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením (R 54/2012). Najvyšší súd zotrúva na tomto závere aj naďalej (R24/2017 a 1Cdo/202/2017, 2Cdo/101/2017, 3Cdo/94/2017, 4Cdo/47/2017, 5Cdo/145/2016, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/76/2018).

19. Prípustnosť dovolacieho dôvodu (§ 420 písm. f/ CSP) napokon žalobkyňa spája i s námietkou

týkajúcou sa porušenia § 382 CSP odvolacím súdom.

19.1. Podľa § 382 CSP ak má odvolací súd za to, že sa na vec vzťahuje ustanovenie všeobecne záväzného právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce, vyzve strany, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili. Účelom tohto ustanovenia je predchádzať vydávaniu prekvapivých rozhodnutí. Pri aplikácii tohto ustanovenia odvolací súd vychádza z princípu predvídateľnosti súdneho rozhodnutia, ktorý je považovaný za komponent princíпов právneho štátu, osobitne princípu právnej istoty. Výzva odvolacieho súdu je plnením osobitného druhu, tzv. manu dukčnej povinnosti odvolacieho súdu, jej podstatou je zabrániť odňatiu možnosti konať pred odvolacím súdom, t. j. zabezpečiť riadny prístup k spravodlivému procesu aj po podaní odvolania, čo je súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 zákona č. 460/1992 Zb. Ústavy Slovenskej republiky.

20. Žalobkyňa odvolaciu súdu vytýka, že nebola zo strany odvolacieho súdu upozornená (§ 382 CSP) na to, že ňou uplatnený nárok bude tento súd odlišne právne posudzovať, čo sa týka nedostatku naliehavého právneho záujmu ako aj k ustanoveniam CMP. Odvolací súd posudzoval podľa jej názoru vec podľa iných ustanovení, ako súd prvej inštancie bez toho, aby vytvoril procesný priestor na vyjadrenie pre žalobkyňu.

20.1. Podľa názoru dovolacieho súdu, rozsudku odvolacieho súdu nemožno pripisovať vadu „prekvapivosti súdneho rozhodnutia“. Odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie ako vecne správne potvrdil (§ 387 ods. 1 CSP). Na posudzovaný prípad neaplikoval žiadne ustanovenie všeobecného právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a bolo pre rozhodnutie veci rozhodujúce. Navyše žalobkyňa v dovolaní žiadnym spôsobom nekonkretizovala takéto ustanovenie všeobecného právneho predpisu, len „všeobecne poukázala“, že druhoištančný súd uviedol, že prvoinštančný súd mal skúmať naliehavý právny záujem v súvislosti so zloženou náhradou, s tým že odkázal na konanie o úschovách, práve v ktorom konaní sa má domáhať vydania tejto náhrady.

20.2. Účelom oznámenia odvolacieho súdu, že hodlá použiť iný právny predpis a tým možnosť strany vyjadriť sa k nemu (§ 382 CSP) je zabrániť prekvapivým rozhodnutiam. Súd však počas celého konania majú konať tak, aby z ich úkonov bolo zrejmé, čo sa nimi sleduje.

20.3. Z odôvodnenia rozhodnutia súdu prvej inštancie pritom jasne vyplýva, že súd prvej inštancie sa prioritne zaoberal tým, či žalobkyňa má naliehavý právny záujem na požadovanom určení a následne svoje rozhodnutie založil na právnom závere, že i keď na žalovanom určení naliehavý právny záujem žalobkyne daný je (žalobkyňa sa po pripustení zmeny petitu žaloby domáhala určenia, že bola vlastníčkou nehnuteľností uvedených v petite žalobného návrhu ku dňu vydania rozhodnutia o vyvlastnení, čo v prípade úspechu v tomto konaní by znamenalo, že žalobkyni by vznikol nárok na vyplatenie náhrady za vyvlastnenie), vlastnícke právo k žalovaným nehnuteľnostiam jej ku dňu ich vyvlastnenia nesvedčalo.

20.4. Podľa odvolacieho súdu ale naliehavý právny záujem vo veci daný nie je, nakoľko žalobkyňa žiada určiť vlastnícke právo späť (ku okamihu vyvlastnenia), ale žalobou podľa § 137 písm. c/ CSP sa určuje, či tu právo je alebo nie je, a nie to, či tu právo v minulosti bolo, na ktorom právnom závere založil napadnuté rozhodnutie. Odvolací súd svoj právny záver o nedostatku naliehavého právneho záujmu žalobkyne na požadovanom určení už len okrajovo podporil i tým, že nakoľko je v danej veci finančná náhrada za vyvlastnenie (patriaca vlastníčkovi vyvlastneného pozemku) zložená v súdnej úschove, má sa práve v konaní o úschovách upraveného v siedmej hlave Civilného mimosporového poriadku, v časti konania vo veciach notárskych úschov zisťovať oprávnená osoba na vydanie predmetu úschovy, ak si jej vyplatenie uplatňuje. Žalobkyňa sa tak môže domáhať nároku v konaní o úschovách.

20.5. Podľa názoru dovolacieho súdu po racionálnom zhodnotení týchto dvoch právnych posúdení súdov nižších inštancií o zamietnutí žaloby, oba súdy zhodne založili svoje rozhodnutia na právnom posudzovaní naliehavého právneho záujmu v zmysle ustanovenia § 137 písm. c/ CSP, t. j. na vec aplikovali rovnaké ustanovenie všeobecného právneho predpisu, i keď ho na vec aplikovali odlišne, čo ale dovolateľka nenapadá. Preto pokiaľ žalobkyňa založila daný dovolací dôvod len na namietaní, že odvolací súd posudzoval vec podľa iných ustanovení, než súd prvoinštančný, bez toho aby sa k nemu mohla vyjadriť, ktorými ustanoveniami mala zrejme na mysli (vychádzajúc z obsahu dovolania) ňou bližšie nevymedzené ustanovenia Civilného mimosporového poriadku v časti upravujúcej konanie o úschovách, na ktorých ale odvolacie rozhodnutie založené nebolo (pozri predchádzajúci bod), je vylúčené, aby

odvolací súd založil svoje rozhodnutie na iných právnych záveroch vo vzťahu k namietanému ako súd prvej inštancie. Odvolací súd spor neposudzoval podľa iných ustanovení zákona a na vec nesubsumoval také ustanovenia všeobecne záväzného právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci súdom prvej inštancie neboli použité, t. j. odvolací súd ustanovenia konania o úschovách žiadnym spôsobom neposudzoval a ani z nich nevychádzal (ako to žalobkyňa v dovolaní neúspešne podsúva), preto nemohol ani prijať v tomto smere iné právne závery ako súd prvej inštancie, ktoré by pre jeho rozsudok boli rozhodujúce. Oba nižšie súdy ako rozhodné zhodne posudzovali § 137 písm. c/ CSP, i keď s iným právnym posúdením, čo ale dovolateľka v dovolaní nenamietala a dovolací súd je pri dovolacom prieskume viazaný len vymedzenými dovolacími dôvodmi (t. j. i keď by sám zistil procesné nedostatky nemôže na ne prihliadať). Navyše v okolnostiach daného prípadu nebolo ani potrebné, aby odvolací súd pristupoval k splneniu tzv. mandukačnej (poučovacej) povinnosti vyplývajúcej z § 382 CSP vo vzťahu k možnému odlišnému právnemu posúdeniu veci na základe aplikácie nižšími súdmi totožného zákonného ustanovenia, nakoľko dovolateľka mala aj v konaní o odvolaní dostatočný priestor na to, aby identifikovala a reagovala na rozhodujúcu a skutkovo spornú okolnosť, čím potom odvolacie rozhodnutie nemožno považovať za prekvapivé. S poukazom na uvedené nemohlo dôjsť k procesnej vade konania uvedenej v § 420 písm. f/ CSP a porušeniu práva žalobkyne na spravodlivý súdny proces.

21. Vzhľadom na uvedené dovolací súd dospel k záveru, že žalobkyňa neopodstatnene namieta, že odvolací súd nesprávnym procesným postupom jej znemožnil uskutočňovať jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ CSP). Prípustnosť jej dovolania z tohto ustanovenia preto nevyplýva.

22. Dovolaciemu súdu za opísanej situácie preto neostalo iné, než dovolanie žalobkyne odmietnuť podľa § 447 písm. c/ a f/ CSP.

23. Najvyšší súd rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

24. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.